

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ОСВІТА ХХІ СТОЛІТТЯ»

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ

Науково-дослідний інститут експериментальної дидактики
Кафедра технологій дистанційного навчання та цифрової дидактики в
дошкільній освіті

ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.Г.КОРОЛЕНКА

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ І НАУКИ

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції

14-15 березня 2024 року

м. Харків

ЗМІСТ

Секція 1. Перспективи розвитку освіти і науки в цифровому суспільстві

Ворожбіт-Горбатюк В. АКСЮЛОГІЧНИЙ ВИМІР ЦИФРОВОЇ РЕПУТАЦІЇ ВИКЛАДАЧА ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН	8
Гавриш І. ІЗ ДОСВІДУ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ СЕРВІСІВ НАВЧАННЯ В НПП «ІНТЕЛЕКТ УКРАЇНИ»	13
Доценко С. ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ. В КОНТЕКСТІ ДОСВІДУ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ Г.С.СКОВОРОДИ.....	15
Сгоров В. ЦИФРОВА ІНКЛЮЗІЯ ТА БОРОТЬБА З ЦИФРОВИМ РОЗРИВОМ	19
Золотухіна С. РЕАЛІЗАЦІЯ ВИХОВУЮЧОГО НАВЧАННЯ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	24
Кисельова М., Петренко К., Наливайко О. ЦИФРОВІЗАЦІЯ ОСВІТИ. В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ	26
Клименко Б. ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МОБІЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ	31
Москаленко В. ІНТЕРАКТИВНИЙ РЕСУРС Н5Р СИСТЕМИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ MOODLE	34
Олефіренко Н. ФОРМУВАННЯ УМІНЬ ВІЗУАЛІЗУВАТИ НАВЧАЛЬНУ ІНФОРМАЦІЮ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ	38
Пономарьова Н. ЦИФРОВА КОМУНІКАЦІЯ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ.....	40
Ростока М. ПРО ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ.....	44
Собченко Т. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ: МОЖЛИВОСТІ ТА РИЗИКИ.....	46
Танько Т. ЦИФРОВІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	49

освіти та науки є доступність педагогічної вищої освіти, яка безпосередньо сприяє підготовці конкурентоспроможних фахівців, вихованню патріотично налаштованої молоді, що позитивно впливає на сталий розвиток цифрового суспільства.

ЦИФРОВА ІНКЛЮЗІЯ ТА БОРОТЬБА З ЦИФРОВИМ РОЗРИВОМ

Владислав ЄГОРОВ

аспірант, Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди, м. Харків

У сучасному суспільстві, де широко розповсюджена глобалізація цифрова інклюзія громадян є ключовою умовою для створення громадянського суспільства. Соціальна цифровізація та цифрове залучення всіх громадян, незалежно від їхньої соціальної, мовної та технологічної чутливості, є необхідними для реалізації такого суспільства. Це означає повне оцифрування та автоматизацію соціальних послуг. Сьогодні включення повної цифрової інклюзії громадян у глобалізованому суспільстві стає все більш очевидним і необхідним. Якщо на початку нового тисячоліття цифрові технології розглядалися як важливий інструмент і допомога для прогресивної людини, то зараз людські та технологічні ресурси зрівнялися у всіх сферах суспільної свідомості та практики [1]. Вивчення теоретичних та методичних аспектів цифрової доступності є дуже актуальним, оскільки це може привести до створення інклюзивного суспільства в майбутньому. Універсальні функції сучасних технологій роблять це можливим. Цифрові інструменти надають людям доступ до величезної кількості інформації, включаючи новини, дослідження, навчальні матеріали, мультимедійний та альтернативний контент. Це допомагає людям приймати обґрунтовані рішення, розширювати свої знання і розвивати навички критичного мислення.

Дослідженням цифрової інклюзії присвятили свої роботи наступні

автори: Давиденко А. [1], Криклій О.А., Боженко В.В., Артюхов А.Є. [2]. В свою чергу питанням цифрового розриву та його впливу на суспільство досліджували Криклій О.А. [3, 5], І. Ковальчук, Н. Шостаківська [4], Булатова О.В., Резнікова Н.В., Іващенко О.А. [6], Пінчук О., Прокопенко А. [7], Удовик О., Москаленко О., Килимник Є., Сахарова А. [8].

Цифрова інклюзія визначається як можливість громадян брати участь в цифровому суспільстві [2]. Це включає доступ до інтернету, навичок використання цифрових технологій та участь у віртуальному просторі. Основні аспекти цифрової інклюзії включають доступність та доступність технологій, освіту та навички, а також участь у цифрових послугах.

Труднощі в інтерпретації поняття «цифрова інклюзія» пояснюються тим, що концепція знаходиться в багаторівневому перетині соціально-політичних, технологічних, безпекових та економічних систем (рис. 1):

- цифрова інклюзія вплетена у концепцію соціальної інклюзії, охоплюючи участь громадян та громад у всіх аспектах інформаційного суспільства, зокрема в соціально-політичному аспекті;

- основою цифрової інклюзії є можливість вільного доступу та безпечного використання Інтернету через різні пристрої, такі як комп'ютери, смартфони та планшети, що відображає технологічний аспект;

- на економічному рівні індивіди, громади та країни отримують економічні вигоди, коли всі мають вільний доступ та навички використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) [3]. Це підвищує рівень освіченості, сприяє можливостям працевлаштування та розвиває технологічні навички на мікрорівні. На макрорівні цифрова інклюзія сприяє створенню ВВП та загальному економічному розвитку країни.

Рисунок 1. Система цифрової інклюзії

Підґрунтям цифрової інклюзії є наявність вільного доступу та можливості впевненого та безпечного використання Інтернету через різні пристрої, такі як комп'ютери, смартфони та планшети, що відображає технологічний аспект. Цифрова інклюзія вносить значний внесок в соціальний прогрес, оскільки індивіди, громади та країни отримують економічні вигоди через вільний доступ та навички використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). На мікрорівні це підвищує рівень освіченості, надає можливості працевлаштування та розвиває технологічні навички, необхідні для конкуренції у світовій економіці [4].

На жаль, існує поняття «цифрового розриву», який може стати перешкодою для повної реалізації цифрової інклюзії. Це пов'язано не лише з економічною нерівністю, а й з обмеженим доступом до освіти та технологічної інфраструктури. Цифровий розрив виникає, коли деякі групи населення мають обмежений доступ до цифрових технологій та Інтернету, що створює нерівності в можливостях, освіті, зайнятості та соціальному розвитку. Даний розрив може бути результатом низки факторів, таких як відсутність фінансових можливостей для придбання технологій, недостатня комп'ютерна грамотність, віддаленість від цифрової інфраструктури або культурні бар'єри [5].

За дослідженнями Міністерства цифрової трансформації було отримано дані та уявлення про рівень цифрових навичок населення України. Вони показали наступне:

- згідно з методологією Європейської комісії, 53% українців (у віці 17-70 років) мають цифрові навички на рівні «нижче середнього»;
- 15% не мають таких навичок взагалі;
- серед цифрових навичок найбільш розвиненими серед українців є комунікаційні та інформаційні навички (вище 70%);

Можна підбити підсумок, що навички, які потребують найбільшої уваги – це вирішення проблем та навички з програмним забезпеченням та розвиток обізнаності людей цифрової інклюзії.

Не слід також ігнорувати вплив цифрового розриву під час воєнних дій в українській державі, тому що він виник через економічну нестабільність, обмежений доступ до освіти, обмежений доступ до деяких інформаційних ресурсів тощо. Доцільно проаналізувати даний вплив на українське суспільство та створити схему цифрового розриву, що утворився під час воєнних дій (рис.2), [6].

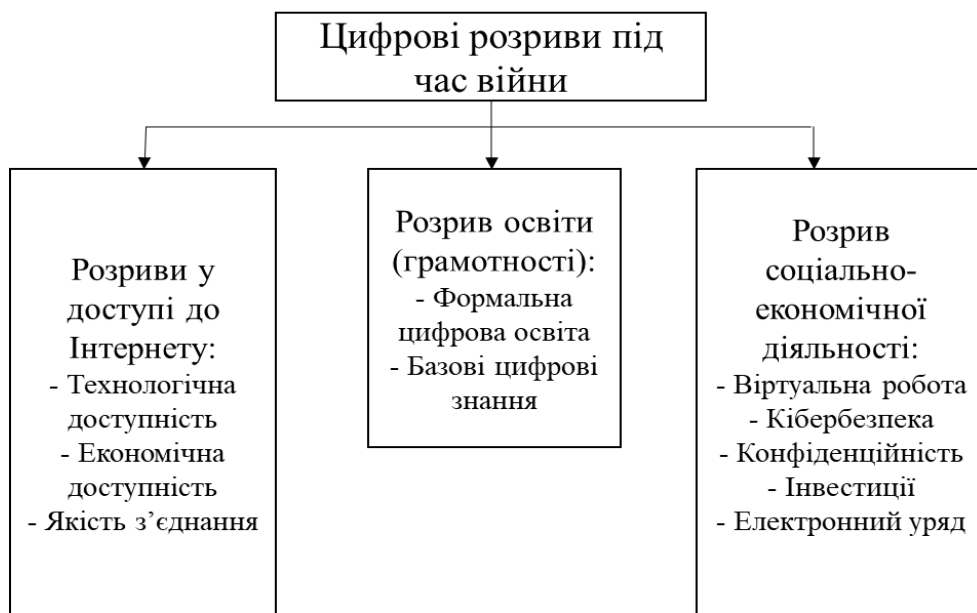

Рисунок 2. Цифрові розриви під час воєнного положення в Україні

Боротьба з цифровим розривом передбачає прийняття заходів на різних рівнях. Для початку, потрібно забезпечити доступ до якісного та доступного Інтернет-з'єднання для всіх громадян, незалежно від їхнього місця проживання. Крім того, необхідно розвивати програми з підвищення комп'ютерної грамотності та навичок використання цифрових технологій. Це може включати навчальні курси, тренінги та підтримку від уряду та неприбуткових організацій. Також важливо забезпечити доступ до доступних та доступних цифрових послуг, таких як електронні державні послуги, онлайн-освіта, електронна комерція та здоров'я. Це може сприяти соціальному та економічному розвитку та збільшенню можливостей для всіх громадян [7].

Опираючись на дослідження науковців [8], доцільно розробити власну

систему заходів подолання цифрового розриву:

1. Інвестування в інфраструктуру. Це значить, що уряди та приватний сектор повинні інвестувати в розширення доступу до високошвидкісного Інтернету, особливо в сільській місцевості;

2. Навчання цифрової грамотності, тобто Уряди та некомерційні організації повинні пропонувати програми навчання цифрової грамотності, щоб допомогти людям навчитися використовувати ІКТ;

3. Розробка доступних ІКТ. Розробники ІКТ повинні створювати продукти та послуги, які доступні для людей з різними потребами;

4. Підтримка інклюзивної політики, тобто уряди повинні приймати політику, яка сприяє цифровій інклюзії.

Із проаналізованих пунктів загальною метою боротьби з цифровим розривом є створення умов, при яких кожен громадянин матиме можливість не лише взяти участь у цифровому суспільстві, але й здобути всі переваги цифрової епохи. Тільки тоді можливо буде досягти повноцінної цифрової інклюзії, яка буде сприяти не лише розвитку окремих особистостей, але й вагомо внести внесок у соціальний та економічний прогрес суспільства в цілому.

Отже, проаналізувавши все вище зазначене можна підсумувати, що цифрова інклюзія та подолання цифрового розриву є ключовими питаннями на шляху до більш справедливого та рівного суспільства. Забезпечення доступу до цифрових технологій та навичок їх використання допоможе всім громадянам використовувати та розвивати нові можливості та брати активну участь у сучасному цифровому світі.

Література:

1. Давиденко Г. Цифрова інклюзія та доступність: соціальна діджиталізація : монографія. Вінниця, «Твори», 2023. С. 5.

2. Криклій О. А. Вплив цифрової інклюзії на інформаційну безпеку країни / О. А. Криклій, В. В. Боженко, А. Є. Артюхов // Науковий погляд: економіка та управління - 2021. С. 76.

3. Криклій О. А. Концепція цифрової інклюзії: сутність, фактори, елементи // *Економічні горизонти*. – 2022. – №. 3 (21). – 62 с.

4. Криклій О. А. Роль освіти у подоланні цифрових розривів та забезпеченні цифрової інклюзії // Науковий погляд: економіка та управління - 2021. С. 43.

5. Ковальчук І., Шостаківська Н. М. Інформаційні суспільства та цифровий розрив //Збірник тез III Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених та студентів „Філософські виміри техніки“. – 2022. – С. 55-56.

6. Булатова О. В., Резнікова Н. В., Іващенко О. А. Цифровий розрив чи цифрова нерівність? Нові виміри глобальних асиметрій соціально-економічного розвитку і міжнародної торгівлі в умовах техноглобалізму. – 2023. С. 47-48.

7. Пінчук О., Прокопенко А. Освітні втрати та розриви у вищій військовій освіті: причини та шляхи подолання //Збірник матеріалів XI Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених «Наукова молодь-2023»(Київ, 21 листопада 2023 р.)/упоряд.: А. Яцишин. К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2023. 338 с. ISBN 978-617-8282-02-8. – 2023. – С. 138.

8. Удовик О., Москаленко О., Килимник Є., Сахарова А. Подолання цифрового розриву в Україні: людиноцентричний підхід. – 2019. – С. 43.

РЕАЛІЗАЦІЯ ВИХОВУЮЧОГО НАВЧАННЯ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Світлана ЗОЛОТУХІНА

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди.

Анотація. У тезах визначено роль засобів цифрових технологій у реалізації завдань виховуючого навчання. Розкрито можливості використання цифрових платформ для формування цифрової компетентності у майбутніх учителів.

Ключові слова: виховуюче навчання, цифрові платформи, цифрова компетентність, майбутні учителі.

Актуальність даної проблеми зумовлено об'єктивною потребою суспільства у підготовці фахівців, майбутніх вчителів, компетентних у галузі інформаційних технологій.

Цифрова компетентність, з одного боку, розглядається як результат застосування цифрових технологій у процесі підготовки фахівців, з іншого - як умова їх успішного навчання.